

Ο Παλμός των Μηλιωτών

Ε.Η.Μ.
Μέγαρο Παρασκευοπούλου 4
454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΗΛΙΩΤΑΔΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΗ', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 208, ΙΟΥΝΙΟΣ 2001
Ταχ. Δ/ση: 455 00 Μηλιωτάδες Ιωαννίνων, Τηλ. & FAX: (0656) 31119

1^ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο

Η λογισύνη του Ανατολικού Ζαγορίου

Ο Δήμος Ανατολικού Ζαγορίου σε συνεργασία με τον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων διοργάνωσαν στις 22 και 23 Ιουνίου το 1^ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο, με θέμα: «Η λογισύνη του Ανατολικού Ζαγορίου».

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε στον Ανθρακίτη και το Γρεβενίτι.

Το πρόγραμμα του συνεδρίου είχε ως εξής:

Πρώτο μέρος: Εισαγωγική εποπτεία

Βασ. Α. Κύρκος: Φιλοσοφία και Παιδεία: Οι προτάσεις του Νεόφυτου Δούκα.

Παναγιώτης Νούτσος: Για το φαινόμενο του «Νεοελληνικού Διαφωτισμού».

Νίκος Ψημμένος: Ο Γεώργιος Ζαβίρας για τον Μεθόδιο Ανθρακίτη.

Μαρία Γιαννακού: Η μορφή του Λάμπρου Φωτιάδη στη θεώρηση της Νεοελληνικής Γραμματείας.

Αναλόγιο ιστορικών μαρτυριών: Ιωάννης Λαμπρίδης: «Η τάσις των Ζαγορισίων προς τα γράμματα» (Ηπειρωτικά Μελετήματα, τεύχος 8ον, Ζαγορισιακά, Αθήναι 1889). Μεθόδιος Ανθρακίτης: «Προς τους άρχοντας των Ιωαννίνων» (1723).

Δεύτερο μέρος: Η σκέψη του Μεθόδιου Ανθρακίτη

Χρήστος Μαραζόπουλος: Η πρόσληψη της αριστοτελικής λογικής από τον Μεθόδιο Ανθρακίτη.

Κώστας Θ. Πέτσιος: Ένα άγνωστο φιλοσοφικό Τετράδιο του Μεθόδιου Ανθρακίτη.

Αναλόγιο ιστορικών μαρτυριών: Τρύφων Ε. Ευαγγελίδης: «Σχολαί Ζαγοροχωρίων» (Η Παιδεία επί Τουρκοκρατίας, Α' Αθήναι 1936).

Τρίτο μέρος: Η ιστορική διαδρομή - Οι επίγονοι

Μαρούλα Παπαευσταθίου - Τσάγκα: Ο λόγιος - παιδαγωγός Βράνος Βωζάνης, εκ Γρεβενιτίου.

Παναγιώτης Νούτσος: Ο Λέανδρος Βρανούσης ως ιστορικός των ιδεών.

Αναλόγιο ιστορικών μαρτυριών: Λέανδρος Βρανούσης: «Σε γέλασα κι απόψε, Γερμανέ» (1943). Γιώργος Βρανούσης: «Επιστολές από το Παρίσι προς την οικογένεια του γιατρού Τάκη Ρογκότη» (1929-1951).

Θανάσης Γκότοβος: Δημήτρης Νόλλας: Η αντιστοίχιση μορφής - περιεχομένου του έργου του.

Απόστολος Μπενάσης: Δημήτρης Νόλλας: μια ερμηνευτική προσέγγιση.

Αναλόγιο ιστορικών μαρτυριών: Κώστας Κρυστάλλης: «Η ανακαίνισις της μονής Βουτσάς», «Ο Γιάννης ο πρματευτής» (Οι Βλάχοι της Πίνδου, Γ', 1891).

Δημήτρης Χατζής: «Η τελευταία αρκούδα της Πίνδου» (Το Διπλό βιβλίο, 1976). Χρίστος Ρογκότης: «Η οργάνωση στήνεται» (Το Γρεβενίτι στην Αντίσταση, Γιάννινα 1998).

ΤΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

Στις 2, 3 και 4 Ιουνίου, εορτή της Αγίου Πνεύματος έγινε στο Καβαλλάρι το πανηγύρι στην πλατεία του χωριού.

Στις 29, 30 Ιουνίου και 1 Ιουλίου, εορτή των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου στις Καρυές έγινε το πανηγύρι στην πλατεία του χωριού.

ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Δημοσιεύουμε επιγραμματικά τις κυριότερες από τις αποφάσεις του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου, το μήνα που πέρασε:

1) Ενέκρινε το πρόγραμμα του 1^{ου} Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου «Η Λογισύνη του Ανατολικού Ζαγορίου».

2) Τροποποίησε το Πρόγραμμα Έργων και αναμόρφωσε τον Προϋπολογισμό του έτους 2001. Μειοψήφησε ο Β. Σπύρου.

3) Διέλυσε την εργολαβία του έργου κατασκευής γεφυριδίου στις Καρυές.

ΑΡΧΙΣΕ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ ΜΗΛΙΩΤΑΔΩΝ

Το Πυροσβεστικό Κλιμάκιο Μηλιωτάδων άρχισε να λειτουργεί επιτέλους να λειτουργεί, μετά από μεγάλη καθυστέρηση.

Ως γνωστό στεγάζεται στην οικία της Αριστούλας Μπαζούκα και το ενοίκιο καταβάλλεται από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Μηλιωτάδων.

Σε συνεργασία με το Δήμο Ανατολικού Ζαγορίου ρυθμίστηκαν διάφορα θέματα που έχουν σχέση με τη διαμόρφωση του εξωτερικού χώρου και την προμήθεια διάφορων υλικών και θα κατασκευαστεί και στέγαστρο για χρήση των οχημάτων.

ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΒΟΡΕΙΑΣ ΠΙΝΔΟΥ

Με πρωτοβουλία του Δήμου Ανατολικού Ζαγορίου πραγματοποιήθηκε σύσκεψη εργασίας στις 14 Ιουνίου στους Μηλιωτάδες, στην οποία έλαβαν μέρος το Δημοτικό Συμβούλιο, τα Τοπικά Συμβούλια, οι Δασικοί και Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι του Δήμου.

Στις 17 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε στο Φλαμπουράρι συνάντηση Δημάρχων των περιοχών των Νομών Ιωαννίνων και Γρεβενών, σχετικά με το θέμα της ίδρυσης και λειτουργίας στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου.

ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Μηλιωτάδων βράβευσε με συμβολικό χρηματικό ποσό την τελειόφοιτη μαθήτρια της ΣΤ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου Μηλιωτάδων Βασιλική Αν. Περιστέρη, από την Ποταμιά.

ΝΕΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΓΙΑΤΡΟΣ ΣΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΠΕΤΡΑΣ

Ανέλαβε τα καθήκοντά του ο νέος αγροτικός γιατρός του Αγροτικού Ιατρείου Πέτρας. Είναι ο Μιχάλης Δούκας, γιος της χωριανής μας από το Δεράσι Σταυρούλας Β. Σταπαρούνα.

Ευχόμαστε καλή θητεία!

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Η Νίνα Αθ. Μπαζούκα και ο Αλέξανδρος Λιάκας απέκτησαν κορίτσι. Να τους ζήσει!

ΘΑΝΑΤΟΙ

Η.Π.Α.: Στις 11 Ιουνίου έφυγε από τη ζωή ο Δημήτριος Ι. Μαγγίνας σε ηλικία 93 ετών. Θερμά συλλυπητήρια!

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

1. ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ: Στις 2 Ιουνίου τελέστηκε 40ήμερο μνημόσυνο στη μνήμη του Γεωργίου Ζιώγα.
2. ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ: Στις 10 Ιουνίου τελέστηκε μνημόσυνο για την ανακομιδή των οστών της Ελευθερίας Β. Μπαζαλέκου.
3. ΜΗΛΙΩΤΑΔΕΣ: Στις 24 Ιουνίου τελέστηκε 40ήμερο μνημόσυνο στη μνήμη του Δημητρίου Αθ. Οικονόμου. Αιωνία η μνήμη!

Αυτοί που φεύγουν

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ι. ΜΑΓΓΙΝΑΣ

Έφυγε από τη ζωή ένας από τους πλέον υπερήλικες του χωριού μας, ο Δημήτριος Ι. Μαγγίνας, σε ηλικία 93 ετών.

Γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Δεμάτι, ασχολούμενος με τις γεωργικοκτηνοτροφικές ασχολίες του χωριού. Έμενε στη θέση «Αυλότοπος» στο συνοικισμό Άγιος Γεώργιος.

Με τη σύζυγό του Ελένη απέκτησε δέκα συνολικά παιδιά, από τα οποία ζουν σήμερα μόνο τέσσερα. Η σύζυγός του Ελένη απεβίωσε το έτος 1980.

Τα τελευταία 20 χρόνια έζησε στην Αμερική, κοντά στα παιδιά του, όπου και απεβίωσε.

Αιωνία η μνήμη του!

Νεκρολογία

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΡ. ΧΑΤΖΗΣ

Απεβίωσαν και εκδηεύθη εις Πέτραν-Ζαγορίου ο Δημήτριος Χρ. Χατζής εις ηλικίαν 80 ετών, γεωργικοκτηνοτρόφος το επάγγελμα. Εις την κηδεάν του παρέστησαν όλο το χωριό, συγγενείς και φίλοι από τα περίχωρα, Ιωάννινα, Πρέβεζα και είμησαν την μνήμην του. Έχαιρεν μεγάλης εκτίμησως, διότι ήτο ένας εξαιρετος και αξιοπρεπής νοικοκύρης, καλός χριστιανός, υπερήφανος Έλληνας και υπόδειγμα καλού οικογενειάρχου.

Απεκατέστησεν καλώς τρεις θυγατέρες, ο δε υιός του Γεώργιος υπηρετεί ως μόνιμος αστυνομικός στην Αθήνα. Ήτο δε ακόμη και πολύ καλός συγχωριανός μας με πλούσιαν προσφοράν καλών υπηρεσιών στην ιδιαίτεραν πατρίδα - Πέτρα-.

Πέραν δε αυτών ήτο και άριστος πατριώτης, στρατιώτης εις τον πόλεμον του 1940-41. Κατά την γερμανική κατοχήν υπηρέτησεν εθελοντικώς ως αγωνιστής Εθνικής Αντιστάσεως στην οργάνωση ΕΔΕΣ. Ο πατέρας του Χρήστος Χατζής υπήρξε θύμα του εμφυλίου. (Σημείωση σύνταξης: Διάφορα στοιχεία που αφορούν την εποχή αυτή διαγράφηκαν από τη σύνταξη).

Στην οικογένεια αυτού και προς τους αδελφούς του και λοιπούς συγγενείς εκφράζομεν τα θερμά συλλυπητήριά μας, την αγάπη μας και ευχόμεθα εις αυτούς ό,τι καλόν και ποθητόν!

ΑΓΓΕΛΟΣ Κ. ΔΑΛΑΓΓΕΛΗΣ
Επίτιμος Εκπαιδευτικός Διευθυντής

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΕΛΕΣΗΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩΝ

Την Κυριακή 22 Ιουλίου θα τελεστεί στον Ι. Ναό Αγίου Νικολάου Κοπάνων, στα Ιωάννινα, μνημόσυνο για την ανακομιδή των οστών της Ουρανίας Αριστ. Οικονόμου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο εφημέριος της ενορίας Αγίου Νικολάου Δεματίου Πέτρος Παπαχρήστος ευχαριστεί θερμότατα τους παρακάτω χωριανούς, οι οποίοι προσέφεραν χρηματικά ποσά για τις αγιογραφίες του Ι. Ναού Αγίου Νικολάου Δεματίου και στον Ι. Ναό Αγίας Κυριακής Βοτανσαίων: 1) Χρήστος Καραγιάννη στη μνήμη της συζύγου του Μαρίας, 2) Πέτρο Νικολό και Παναγιώτα Δ. Οικονόμου στη μνήμη του πεθερού και συζύγου Δημητρίου Αθ. Οικονόμου Εύχεται υγείαν, ευτυχίαν, μακροήμερευσιν και πάσαν παρά Θεού χάριν!

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

Πωλείται οικόπεδο 3,500 στρεμμάτων εντός οικισμού Μηλιωτάδων. Πληροφορίες στη δ/ση της εφημερίδας.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ

Πωλείται οικόπεδο 1 στρ., μαζί με σπίτι, στον οικισμό Μηλιωτάδες, καθώς επίσης και οικόπεδο 4 στρ. εντός οικισμού. Πληροφορίες στο τηλέφωνο 0651-32969.

ΣΤΕΙΛΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ

ΒΟΗΘΗΣΤΕ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ

«ΤΟΝ ΠΑΛΜΟ ΤΩΝ

ΜΗΛΙΩΤΑΔΩΝ»

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ

ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΩΝ

ΓΡΑΨΤΕ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

«Ο ΠΑΛΜΟΣ ΤΩΝ ΜΗΛΙΩΤΑΔΩΝ»

Μηνιαία έκδοση του Πολιτιστικού Συλλόγου Μηλιωτάδων Ζαγορίου Υπεύθυνος έκδοσης ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

- Βασίλειος Παπαευθυμίου
- Βασίλειος Δ. Παπαζώης
- Γιαννούλα Αρ. Οικονόμου
- Χρήστος Ι. Οικονόμου
- Ευθύμιος Β. Μπαζαλέκος

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού: 1.500 δρχ.
Εξωτερικού: 25 δολάρια
35 μάρκα

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη και τις απόψεις της εφημερίδας ή του Συλλόγου

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Βασίλειος Κ. Σπύρου
ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

- Αριστοτέλης Οικονόμου
- Γιαννούλα Αρ. Οικονόμου
- Βασίλειος Παπαευθυμίου

ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Τα Δημοτικά Σχολεία Μηλιωτάδων, Γρεβενιτίου και Βοβούσας πραγματοποιήσαν στις 12 Ιουνίου, από κοινού, ημερήσια εκδρομή στο χωριό Βοβούσα.

ΛΟΟΓΡΑΦΙΚΑ

Δεισιδαιμονίες

■ Την άνοιξη που πρωτοεμφανίζεται ο κούκος στην περιοχή του χωριού και αρχίζει το λάλημά του, δεν πρέπει το άτομο να ακούσει τη φωνή του νηστικό και το «τατάκιμα» αυτό είναι κακός οιωμός για ορισμένες ενέργειες που θέλει να κάνει το άτομο αυτό. Αν το λάλημα του κούκου συνεχίζεται και τη νύχτα, τότε λένε, ιδιαίτερα οι σκηνίτες, ότι «θα βγουν πολλοί κλέφτες στο βουνό».

■ Όταν βαδίζει κάποιος στο δρόμο και του «κόψει» το δρόμο λαγός αυτό είναι σημάδι πως δεν θα πετύχει ο σκοπός για τον οποίο βαδίζει.

■ Συμβουλεύουν τα παιδιά τους όταν κόβουν τα μαλλιά τους να μην τα ρίχνουν στη φωτιά γιατί καίγεται η μοίρα τους, αλλά να τα βάζουν σε κάποια χαραμάδα του τοίχου. Δεν πρέπει να τα πατούν στη γη γιατί θα έχουν πονοκέφαλο.

■ Τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, την πρώτη του Μάρτη πρέπει να φορέσουν «μαρτίτσι», δηλαδή

βραχιόλι από χρωματιστές κλωστές κλωσμένες που το φορούν στον καρπό του χεριού, για να μην τα μαυρίσει ο ήλιος που είναι καυτός το Μάρτη.

■ Όταν ένα ζώο έχει το μάτι του θολωμένο και δεν βλέπει καλά του περνούν με βελόνι μια κόκκινη κλωστή στην άκρη του αυτιού του που αναλογεί στο θολωμένο μάτι και πιστεύουν πως έτσι το μάτι γιατρεύεται.

■ Όταν θέλουν να μάθουν τι θα γεννήσει μια αγκαστρωμένη γυνάικα, ανοίγουν μια «μπουσουλιά» βαλανιδιάς κατά το φθινόπωρο. Την ανοίγουν και αν βρουν μέσα μύγα τότε παραδέχονται πως αυτή η γυναίκα θα γεννήσει κορίτσι, αν βρουν σκουλήκι θα γεννήσει παιδί.

(Από το βιβλίο του Ι. Μάνθου ΤΟ ΔΕΜΑΤΙ Ιστορία - Λαογραφία, Β' μέρος, 1986)

Πετριώτικα και άλλα...

Γράφει ο Κώστας Χρ. Δαλαγγέλης από την Πέτρα

■ Πάνω στο μεγάλο βράχο της Αγίας Τριάδος στα Λιθάρια έγινε η Θεία Λειτουργία του Αγίου Πνεύματος. Παρόλο που ο καιρός ήταν βροχερός και άστατος, πάρα πολλοί ήταν οι προσκυνητές χωριανοί που από τα γύρω χωριά. Και του χρόνου να είμαστε καλά να ξαναγιορτάσουμε.

■ Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στην Πέτρα η Ελένη Παπακώστα, σύζυγος του Μιχαήλ Παπακώστα, με την οποία είχε αποκτήσει επτά παιδιά. Θα μείνει αξεχάστη για τη μελωδική της φωνή, τραγουδώντας στους γάμους και τα γλέντια παραδοσιακά τραγούδια και μοιρολόγια. Θερμά συλλυπητήρια στα παιδιά της.

■ Έφυγε από τη ζωή ο Δημήτριος Χρ. Χατζής στις 14.6.2001. Πασιγνωστός στο χωριό και τα περίχωρα σαν ο «κεραντζής». Τη δεκαετία του '50 προπαντός, που δεν είχαμε αμαξωτό δρόμο στα χωριά. Αυτός ήταν το μεταφορικό μέσο με το μολάρι του για όλα τα εμπορεύματα του μαγαζιού, αλλά και για τη μεταφορά των επισήμων: Νομάρχες, βουλευτές, γαιοκτήτες, γεωπόνους, αστυνομικούς. Εργατικός, ακούρατος, καλосυνάτος. Αιωνία σου η μνήμη μπαρμπα-Μήτσο!

■ Απολυτα δικαιολογημένη η αγανάκτηση των κατοίκων της Πάτρας για την μη αποπεράτωση της ασφαλτοστρώσης του δρόμου (3 χμ.) Δεμάτι-Πέτρα. Μακάρι να είναι η τελευταία των υποσχέσεων από τις αρμόδιες αρχές. Αναλογικά όλοι έχουν ευθύνη: Δήμος-Νομαρχία-Περιφέρεια.

■ Για τη 8^η Ιουλίου αντί την 1^η Ιουλίου μετατίθεται η Ημέρα Μνήμης Ανατολικού Ζαγορίου για λόγους οργανωτικών δυσκολιών και θα γίνει όπως είναι γνωστό στο Δ.Δ. Πέτρας.

■ Βαρύ το πένθος στην οικογένεια Κοντοστέργιου και σε όλο το χωριό για τον θάνατο του Γιάννη Κοντοστέργιου του Βασ. ετών 55. Μετά από επώδυνη και πολύχρονη ασθένεια, πέθανε και κηδεύτηκε στα Σίτσαίνα την 14.6.2001. Αιωνία του η μνήμη!

■ Ξανάνοιξαν αρκετά σπίτια στο χωριό από ξενιτεμένους Πετριώτες, έστω και για λίγο καιρό διακοπών του καλοκαιριού. Μακάρι αυτό να γινότανε πιο συχνά, αλλά είναι πολύ δύσκολο. Οι βιοποριστικές ανάγκες οδηγούν τους κατοίκους σε άλλους τόπους και άλλα μέρη. Καλό καλοκαίρι ευχόμαστε σε όλους!

Κ.Χ.Δ.

Επαγγέλματα και ασχολίες

ΠΕΤΡΙΩΤΩΝ τον 20ό αιώνα και

πριν

Ένας από τους παράγοντες της οικονομικής και πνευματικής ανάπτυξης κάθε τόπου είναι η ενασχόληση και ποικιλομορφη άσκηση διαφόρων επαγγελμάτων. Τα οποία επαγγέλματα είναι ανάλογα με τη μορφολογία του εδάφους, προπαντός στις μικρές κοινότητες (χωριά).

Δεν υπάρχει καμία ολοκληρωμένη καταγραφή, γύρω από την επαγγελματική ενασχόληση των ΠΕΤΡΙΩΤΩΝ. Προσπάθησα λοιπόν να συγκεντρώσω και να καταγράψω ορισμένα στοιχεία από μαρτυρίες παλαιότερων χωριανών, από αντικείμενα ή κατασκευάσματα που βρίσκονται στο χωριό μας ή και στα γύρω χωριά και από ότι εγώ γνωρίζω και θυμάμαι τα τελευταία 50 χρόνια περίπου, αλλά προπαντός από μαρτυρίες παλαιότερων.

Έτσι λοιπόν για να είναι ευκολότερο θεώρησα σκόπιμο να χωρίσω την καταγραφή αυτή σε τρεις περιόδους: 1^η: Από το 1900 και πριν, 2^η: Από το 1900 έως το 1950 και 3^η: Από το 1950 έως σήμερα. Η κάθε μία από τις τρεις περιόδους έχει διαφορές μεγάλες που είναι κατανοητές και εξηγήσιμες, αλλά και ομοιότητες επίσης εξηγήσιμες.

Προτού όμως αναφέρω τα επαγγέλματα κατά περιόδους και ένα ένα, νομίζω πως αναγκαίο είναι να δούμε μερικά γενικά χαρακτηριστικά των ΠΕΤΡΙΩΤΩΝ σχετικά με τον τρόπο άσκησης των επαγγελμάτων.

α) Οι ΠΕΤΡΙΩΤΕΣ ήταν και είναι πολυπράγμονες, πολυάσχολοι και προσαρμόσιμοι στα επαγγέλματα που ο τόπος και ο χρόνος απαιτούσε και επιτρέπει. β) Πάντα ήταν και είναι και σήμερα ΠΕΤΡΙΩΤΕΣ μετανάστες σε όλα τα μέρη της Ελλάδος και όλου του κόσμου και πάντα επαναπατριζότανε φέρνοντας πίσω ό,τι καλό μπορούσε να είναι για τον τόπο μας: Φυτά, εργαλεία, ρουχισμό, οικιακά σκεύη και φυσικά τις οικονομίες τους. γ) Είναι πάρα πολλά τα παραδείγματα που οι ΠΕΤΡΙΩΤΕΣ δούλευαν είτε μόνιμα είτε εποχικά διάφορα

επαγγέλματα συνεταιριστικά ή σε μικρές ομάδες. Τέτοιες περιπτώσεις είναι τα μπουλουκία των ΜΑΣΤΟΡΩΝ, των ΚΟΣΤΑΖΙΔΩΝ, των ΠΡΙΟΝΑΔΩΝ - ΞΥΛΟΚΟΠΩΝ, των ΜΙΝΑΔΟΡΩΝ - ΒΑΡΙΟΚΟΠΩΝ κ.λ.π.

Ξεκινώντας λοιπόν από την πρώτη περίοδο που προανέφερα, πάρα πολύ λίγα πράγματα γνωρίζουμε για τα επαγγέλματα που ασκούσαν οι ΠΕΤΡΙΩΤΕΣ πέρα από την κτηνοτροφία και τη γεωργία. Γνωρίζουμε όμως ότι πάρα πολλοί ήταν μετανάστες στην Βλαχία (όπως χαρακτηριστικά λέγανε την Ρουμανία), στην Μέση Ανατολή (Σμύρνη και περίχωρα), Αίγυπτο, Γαλλία, Αγίους Τόπους και Κωνσταντινούπολη. Οι μετανάστες αυτοί στη νέα τους πατρίδα προπαντός ασχολούνται με το εμπόριο και ειδικότερα γεωργικών προϊόντων, αλλά και με άλλα επαγγέλματα όπως μαργακοί, ξυλογλύπτες, μυλωνάδες, κτίστες, ισοπάνηδες, δερματέμποροι.

Στο χωριό τα πιο χαρακτηριστικά επαγγέλματα είναι: βαρελάδες, σανιδάδες, κτίστες, μυλοποιοί, μυλωνάδες. Τέτοιοι μαστόροι ήταν προπαντός από την οικογένεια των Λεωνταράων (Κώστα Λεωντάρης ή Σουρντούμης, Γιάννης Λεωντάρης και Αθανάσιος Λεωντάρης ή Γκαρανάσιος)

Οι λεγόμενοι σανιδάδες το καλοκαίρι ομαδικά δούλευαν στη Βάλια Κάλντα κόβοντας πεύκα, τα οποία κουβαλούσαν σε μεγάλα κούτσουρα, μεργιάρικα που λέγανε, με μολάρια και τον χειμώνα είχανε στημένο πριόνι, αργαλειό χειροκίνητο και φτιάχνανε σανίδια και καδρόνια για νταβάνια και πατώματα, καθώς και δόγκες για βαρέλια.

Ένα άλλο ξεχωριστό επάγγελμα της εποχής ήταν ο στεφανιάς. Αυτός έφτιαχνε τα στεφάνια για τα βαρέλια από μεγάλες ρίζες κέδρου και όταν μαζί με τον βαρελά φτιάχνανε ένα μεγάλο βαρέλι - καδί - το λύνανε (ξεχαρβαλύνανε) και το μεταφέρνανε στον αγοραστή και το συναρμολογούσανε στα κελάρια επί τόπου. Τέτοια βαρέλια υπήρχαν μέχρι τα χρόνια μας των 1900, 1900 και 1.000 κιλών χωρητικότητας. Η καλύτερη αγορά για τα βαρέλια αυτά ήταν η Τσιπίανη, λόγω των πολλών αμπελιών που είχαν οι Γρεβενιάτες εκεί. Και στα γύρω χωριά δούλευαν προπαντός στα Ζαγοροχώρια, όπου τα οικονομικά των κατοίκων, λόγω των πολλών ταξιδεμένων ήταν καλύτερα. Κάτι άλλο αξιοπερίεργο είναι ότι οι ΠΕΤΡΙΩΤΕΣ είχαν πιο πολλές σχέσεις με την αγορά των Γρεβενών, όπου συναλλάσσονταν μέσω των караβανιών και των κεραντζήδων παρά με τα Γιάννινα. Αυτό συνεχίστηκε μέχρι και το 1930 περίπου.

Ξακουστός τεχνίτης στην κατασκευή των νερόμυλων ήταν ο Γιάννης Ζώης και την τέχνη έμαθε στον γιο του Βασίλη και αργότερα στον εγγονό του Σπύρο Ζώη, καθώς και τον Μιχαήλ Παπακώστα.

Κτίστες ήτανε ο Κώστας Σιαμέτης, πατέρας του Θ. Σιαμέτη, ο Αντώνης Ζώμπρας ή Τέροβος, τα αδελφία Κασίμη και Κάπιοι από την μεγάλη οικογένεια των Τσιατουράων. Γεγονός είναι, παρότι δεν έχουμε πολλά στοιχεία, από τα λίγα υπολείμματα παλαιών σπιτιών που απομέναν από την σχεδόν ολική καταστροφή του χωριού το 1912 από τους Τούρκους, τα σπίτια ήτανε όλα διώροφα και μεγάλα, με οβρούς και μπαλκόνια. Τέτοια δείγματα ήτανε τα Σπαθεία και του Τερόβητη στην Πάδη, του Κασιμόπουλου, του Τακίδη, του Κουζία, του Κοντοστέργιου (Πουρναρέικο).

Ξεχωριστή χάρη είχε, γιατί σώθηκε από την πυρκαγιά το 1912, η καθολική εκκλησία του Αγίου Νικολάου, με τα χαγιάτια γύρω γύρω και τα πέτρινα πεζούλια. Η εκκλησία ήταν παλιό μοναστήρι. Δυστυχώς σήμερα από τα κτίρια προ του 1912, μόνο το σπίτι του Τακίδη είναι γκρεμισμένο, το σπίτι του Κοντοστέργιου και ένα μικρό οίκημα του Γκαρανάσιου, που χρησιμοποιούσανε για κατοικία των δασκάλων του Δημοτικού Σχολείου, μέχρι το 1930 περίπου.

Από την οικογένεια του Παπα-Κώστα Γκαραντζή ένα παιδί του, ο Θεόδωρος, ήτανε ξυλογλύπτης και δούλευε κανόνιας εκκλησιαστικά τέμπλα και κεντήματα ξυλογλυπτα σε νταβάνια και έπιπλα. Δεν έχουμε όμως πολλές πληροφορίες για τα έργα του. Ήταν ξενιτεμένος και στην Μέση Ανατολή και δεν άφησε απογόνους.

Αυτά σε γενικές γραμμές για την πρώτη περίοδο και στην περιγραφή της δεύτερης περιόδου θα δούμε ότι τα επαγγέλματα συγκεκριμενοποιήθηκαν και εξειδικεύθηκαν περισσότερο. Φυσικά σε αυτό συνέβαλαν και οι ανάγκες μετά την καταστροφή του 1912 και η απελευθέρωση το 1913 από τον τουρκικό ζυγό, αλλά και τα γεγονότα των Βαλκανικών πολέμων, της Μικρασιατικής καταστροφής και συνέχεια η εν γένει κρατική προσπάθεια για ανασυγκρότηση της χώρας.

Κ.Χ.Δ.

Ιστορία Δεματάτων Αμερικής

Υπό Χρήστου Δ. Παππά

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ

Οι πρωτοπόροι είχαν στείλει χρήματα στο χωριό και έφτιαξαν το πηγάδι στην πλατεία και το μεγάλο σχολείο στο χωριό, που όλοι ήταν υπερήφανοι για αυτό και είχε και οικοτροφείο. Ενήργησε για να γίνει το σχολείο ο τότε πρόεδρος του χωριού μας Κος Κώστας Γ. Αγγέλης ή Κώστα Γιώργος. Το σχολείο αυτό το έκαψαν οι Γερμανοί με βομβαρδισμό κατά την εποχή της Γερμανικής κατοχής.

Λέγεται επίσης ότι εδώ στην Φιλαδέλφεια και στην τοποθεσία Fairmount Park συγκεντρωνόταν οι παλαιοί Δεματάτες και κάτω από τον ίσκιο ενός μεγάλου δέντρου έκαμαν συγκεντρώσεις και συζητούσαν διάφορα πράγματα, που αφορούσαν το χωριό. Το δέντρο αυτό το ονόμασαν το δέντρο του Κώστα Γιώργου.

Μέχρι και το έτος 1938 πολλοί από τους Δεματάτες επέστρεψαν στην πατρίδα τους και με το καζάντιο τους αγόρασαν χωράφια και μαγγανοπήγαδα για να ποτίζουν τα χωράφια και έφτιαξαν τα σπίτια τους καινούρια ή και τα μεγάλωσαν προσθέτοντας περισσότερα δωμάτια. Πολλοί από τους χωριανούς μας άρχιζαν να αγοράζουν χωράφια στους Μηλιωτάδες, γιατί ο τόπος εκεί ήταν πιο γόνιμος, διότι η περιοχή είναι ανάμεσα από δύο ποτάμια τον Βάρδα και τον Ζαγορίτιο. Το 1940 με την κήρυξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου και την κατοχή της Ελλάδας, όλα τα πράγματα αλλάζουν. Η αλλαγή αυτή ξεσηκώνει τους νέους για την Αμερική.

Μεταπολεμική περίοδος

Κατά την περίοδο του Ιταλογερμανικού Πολέμου κόπηκε κάθε αλληλογραφία μεταξύ χωριού και Αμερικής. Ο υιός του Χρήστου και της Περσεφόνης Ξήτα, η οποία καταγόταν από το Τρίστενο Ζαγορίου, ο Κώστας, κατετάγη στην Αμερικανική Αεροπορία και σε μία επιδρομή που έκανε επάνω από την Ιαπωνία δεν επέστρεψε στην βάση του και έκτοτε θεωρείται αγνοούμενος. Το γεγονός αυτό λύπησε παρά πολύ τους γονείς του και όλους τους χωριανούς του. Είμαστε πολύ περήφανοι για αυτόν, ο οποίος έδωσε την ζωή του για την πατρίδα που γεννήθηκε, δηλαδή την Αμερική.

Από το έτος 1937 έως το έτος 1945 πέθαναν οι εξής χωριανοί μας: Χρήστος Μάνθος, Ιωάννης Χρ. Θύμιος ή Παππάς και ο Κώστας Πέτρος, οι οποίοι ετάφηκαν σε ένα μνήμα στο νεκροταφείο του Fernwood.

Κατά το τέλος του 1946, κατόπιν προσκλήσεως από τον σύζυγό της Κωνσταντίνο Ν. Παππά, έρχονται στην Αμερική η αείμνηστος σύζυγός του Παναγιώτα και ο υιός τους Νικόλαος Παππάς. Αυτοί ήταν οι πρώτοι χωριανοί μας, που ήρθαν μετά τον πόλεμο στην Αμερική. Φέρνουν μαζί τους τα νέα από το χωριό, για την καταστροφή που υπέστη το χωριό και η ελπίδα τους ήταν να καταφέρουν τους άλλους εδώ να βοηθήσουν να φέρουν όσους μπορούν περισσότερους εδώ για δουλειά.

Να αγοράσουν μουλάρια να τα στείλουν στο χωριό, να βοηθήσουν τους δικούς τους που μένουν εκεί, διότι δεν υπήρχε άλλο μέσο διακινήσεως για την αγροτική τους ζωή. Επίσης με το σχέδιο Marsal στέλνονται στο χωριό ρουχισμός και φαγώσιμα. Φεύγοντας, ξεσπά ο εμφύλιος πόλεμος των Εθνικών Δυνάμεων του κράτους και των κομμουνιστών.

Το έτος 1947 επισκέφτηκε το Δεμάτι Αμερικανός δημοσιογράφος, ο οποίος ονομαζόταν Mr Cassady. Ο δημοσιογράφος αυτός εργαζόταν για την εφημερίδα Bulletin της Φιλαδέλφειας. Έμεινε όμως έκπληκτος, διότι

στο Δεμάτι βρήκε άτομα τα οποία μιλούσαν την αγγλική γλώσσα και έτσι μπορούσε και συνεννοούνταν. Πολλοί τον ρωτούσαν για τους χωριανούς τους, που έμεναν εδώ στη Φιλαδέλφεια. Όταν επέστρεψε στην Φιλαδέλφεια έγραψε σε ένα άρθρο του για το Δεμάτι και ονόματα πολλών Δεματάτων που αντάμωσε εκεί.

Με τον ανταρτοπόλεμο στο χωριό δεν είχαμε θύματα θανάτου, εκτός τραυματισμούς αυτών, που υπηρετούσαν στο στρατό. Με τη μεγάλη νίκη των Εθνικών Δυνάμεων στο Γράμμο και την εκδίωξη των ανταρτών επανήλθε πάλι ησυχία στον τόπο μας. Ο κόσμος άρχισε να επιστρέφει στα σπίτια τους και στις δουλειές τους.

Το έτος 1950 - 1952 κατόπιν προσκλήσεως έρχονται στην Αμερική οι: Βασίλειος, Χρήστος και Αριστείδης Γ. Παππάς, Ιωάννης Β. Μπαρμπαλιός, Ιωάννης Αν. Παππάς, Γεώργιος Νικολός. Το 1953 ο αείμνηστος Κωνσταντίνος Ν. Παππάς με τη σύζυγό του επισκέπτονται το χωριό μας και τα εκεί αδέρφια τους και φέρνουν πολλά δώρα για όλους τους συγγενείς, για να τους βοηθήσουν στη φτώχεια τους. Η φτώχεια όμως δεν καλύπτεται με δώρα και παίρνουν την απόφαση να κάνουν προσκλήσεις σε όσους από τους συγγενείς θέλουν να έλθουν στην Αμερική. Επιστρέφοντας στην Φιλαδέλφεια πείθουν και τους άλλους χωριανούς μας να κάνουν το ίδιο.

Το 1955 ξεκινά ένα μεγάλο κύμα νέων από το χωριό μας για την Αμερική. Τους νέους ταξιδιώτες βοηθά κατά πολύ ο αείμνηστος Γεώργιος Ν. Παππάς, συμπληρώνοντας τα χαρτιά τους και συνοδεύοντας πολλούς από αυτούς στην Αμερικανική Πρεσβεία των Αθηνών. Ο Γεώργιος Ν. Παππάς ήταν φιλικά συνδεδεμένος με τον αστυνόμο του τμήματος Πέτρας αείμνηστο Δημήτριο Γκουντή, καθώς και στην Αθήνα γνώριζε τον ιατρό της Πρεσβείας Κο Προύσκα, ο οποίος καταγόταν από τη Γότιστα και τον Κο Δημήτριο Τακίδη, ο οποίος εργαζόταν στην Αμερικανική Πρεσβεία και καταγόταν από την Πέτρα. Όλοι αυτοί βοήθησαν στην έγκριση των προσκλήσεων, καθώς και του γράφοντος, τον Σεπτέμβριο του 1958. Στην δεύτερη ομάδα ήταν οι: Δημήτριος Ν. Παππάς, Δημήτριος Κ. Τσιούρης, Γεώργιος Δ. Ζιάβρας, Ευθύμιος Μ. Οικονόμου, Δημήτριος Β. Π. Οικονόμου, Γεώργιος Ντάφης, Κος και Κα Ιωάννης Κ. Αγγέλης, οικογένεια Ελευθερίου Ντάφη, οικογένεια Κωνσταντίνου Χρ. Αγγέλη, Δημήτριος Χρ. Τσιόδουλος, Δημήτριος Κ. Αγγέλης, Βασίλειος Κ. Κούλας, Κωνσταντίνος Β. Α. Οικονόμου, Δημήτριος Θεοδώρου, Χρήστος Δ. Θεοδώρου, Κωνσταντίνος Δ. Θεοδώρου. Μετά από χρόνια τα ελεύθερα αυτά παιδιά επέστρεψαν στην πατρίδα τους και παντρεύτηκαν κορίτσια από το χωριό τους και την γύρω περιοχή. Το έτος 1965 έγινε τροποποίηση του μεταναστευτικού νόμου και άρχισε νέο κύμα μεταναστών για την Αμερική. Την περίοδο εκείνη δημιουργήθηκε μία νέα εστία Δεματάτων στην Αστώρια της Νέας Υόρκης. Πολλοί από αυτούς ζουν κι ευημερούν εκεί με τις δικές τους εργασίες.

Στην Φιλαδέλφεια για πολλά χρόνια άκμασαν τα εστιατόρια: Broadway στο 711 N. Broad Street και το George's Restaurant and Bar στο 2200 Spring Garden Street, και πολλά από τα παιδιά των συγγενών τους δούλεψαν τα πρώτα τους χρόνια στα μέρη αυτά, έως ότου έμαθαν τη γλώσσα και βρήκαν αλλού δουλειά αργότερα. Πολλοί από τους χωριανούς μας έχουν εστιατόρια στην περιοχή της Φιλαδέλφειας.

Τρία παιδιά του χωριού μας υπηρέτησαν στις στρατιωτικές δυνάμεις της Αμερικής. Ο Νικόλαος Κ. Παππάς, ο οποίος υπηρέτησε στον πόλεμο της Κορέας το έτος 1950 - 1952, ο Αριστείδης Γ. Παππάς, ο οποίος υπηρέτησε στις Ηνωμένες Πολιτείες το έτος 1958 - 1960 και ο Χρήστος Δ. Παππάς, ο οποίος υπηρέτησε στο Βιετνάμ το έτος 1964 - 1966 και οι τρεις είναι πρώτα εξαδέλφια.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

(Από το Λεύκωμα Αδελφότητας Δεματίου Φιλαδέλφειας Αμερικής, 1996)